

# Niukka talous ja terävät alustukset viitoittivat valtuuston tietä

Kaupungin valtuusto piti 6.6. seminaaripäivän valtuustosalissa. Paikalle oli alustajaksi kutsuttu sisäministeri Kari Rajamäki, Leppävirran kunnanhallituksen puheenjohtaja Lauri Tirkkonen. Kaupunginjohtaja Matti Reijosen oli myös varattu puheenvuoro. Keskustelua käytiin vilkkaasti ja rakentavassa hengessä. Valtuustolla on nelivuotiskautenaan kova työ pitää kurissa kunnan talous. Seudulliselta yhteistyöltä odotetaan nyt paljon. Aika näyttää onko seudullisuudesta lääkkeeksi. Alla katkelmia ministeri Kari Rajamäen, Lauri Tirkkosen ja Matti Reijosen puheenvuoroista.

**Lauri Tirkkonen**  
Leppävirran  
kunnanhallituksen pj

## Seudullinen yhteistyö:

Kunnan ylin johto töihin asioiden eteenpäin viemiseksi. Aikanaan vastustimme muutoksia, yhteistyötäkin, mutta nyt olemme hyväksyneet, että näin tämä yhteiskunta toimii. Seutuhallituksen työskentely on koko ajan kehittynyt. Nyt meillä on monta yhteistyötä menossa. Siitä hyvänä esim. Varkauden sairaala. Pieksämäki olisi saatava tähän samaan yhteistyöhön. Seutuopisto on hyvässä menossa. Meidän pitäisi tehdä päätökset siten, ettei häviöitä tai voittajia ole. Pitemmällä tähtäimellä muutoksia tekemällä palvelut paranevat. On monta hyvää esimerkkiä, missä tekninen yhteistyö on tuonut hyviä tuloksia.

Kunta laiva kääntyy hitaasti koska muutosvastarinta on suuri.

## Mitä jatkossa?

Uskon, että ne kunnat, jotka lähettävät ajoissa liikkeelle tulevat pärjäämään.

Leppävirralla on jo vuosia sitten lähdey tekemään henkilöstön kanssa yhteistyötä, joka on tuonut hyviä tuloksia. Vaikeissa asioissakin pitäisi pystyä tekemään päätöksiä.

Väestökato on yksi suuri asia, joka koskettaa koko maakuntaa. Valtion toimien hajasijoittaminen olisi yksi lääke tilanteen muuttamiseksi.

Mikä on median merkitys? Alueen vetovoimaa parantaa se, miten media suhtautuu. Jokainen voi itse miettiä, mitä kirjoittaa lehteen.

Leppävirra on valmis kehittämään entisestään yhteistyötä. Aina on ryhmiä, jotka sitoutuvat kehittämiseen. Mutta aina on kunnissa myös ryhmiä, jotka ampuvat hyvät asiat alas. Kun muutokset on tehty, tulevat ihmiset jälkeensä kiittelemään, että olipa hyvä päätös.

**Matti Reijonen**  
kaupunginjohtaja

## Työskentele paikallisesti ajattele kansainvälisesti!

Varkauden talouskasvu hidastuu. Varkaudessa työpaikat on luotu, ei enää teollisuuteen vaan palvelusektorilla.

Menneen menestyksen varaan emme voi enää laskea. Opetukseen on pakko panostaa. Olemme jo panostaneet koulutukseen viime aikoina. Tulevaisuudessa kaupungin iskukyky ei enää riitä. Toimintamme on liian laaja-alaista, on pakko karsia. Organisaatiot ja rakenteet ovat liian monimutkaisia. Talouden



Perusturvajohtaja Ulla Tuomainen, koulutoimenjohtaja Silja Miettinen ja kamreeri Pirrko Markkanen olivat valtuustoseminaarissa muiden johtavien virkamiesten ja valtuutettujen kanssa kuuntelemassa alustuksia ja visioimassa tulevaisuuden näkemyksiä.

seuranta on puutteellista jopa leppävirralla. On voitava fokusoida perustehtävät. Valtuutetut eivät tule olemaan helpoin tehtävän edessä.

**Kari Rajamäki**  
Sisäasiainministeri

## Kilpailukykyisimpiä

Suomi on maailman kilpailukykyisimpien maiden kärkijoukossa. Tutkimusasetelmasta riippuen olemme milloin ykkösiä, milloin kymmenen parhaan joukossa. Menestyksemme selittäjinä pidetään korkeaa osaamista, panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan, toimivia julkisia palveluja ja yritysmyönteistä yhteiskunnallista ilmapiiriä. Kiina -ilmiön sävyttämässä globaalitaloudessa keskeinen merkitys on myös sillä, että julkinen hallintomme toimii tehokkaasti ja lahjomattomasti.

Pärjääminen kovassa kilpailussa ei kuitenkaan ole tulevaisuudessa itsensänselvyys. Väestömme ikääntyy, mistä seuraa niin työvoiman saataavuudelle kuin palvelujen järjestämiseenkin suuria haasteita. Suomalaisessa palvelujärjestelmässä nämä haasteet kohdistuvat erityisesti kuntatentään. Väestörakenteen muutosten seurauksena yhä useammas kunnassa lasten ja nuorten väestöosuus supistuu jyrkkää vauhtia ja kuolleisuus ylittää syntyvyyden.

## Kunta- ja palvelurakennehanke

Hallitus on tiedostanut kuntien taloudellisen tilanteen ja sen kehitysnäkymät käynnistämällä kunta- ja palvelurakennehankkeen. Sen ta-

voitteena on riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan turvaaminen kuntien vastuulla olevien lakisääteisten ja kuntien itselleen tehtäväksi ottamien palveluiden tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle ja tuottamiselle. Hankkeen tehtävänä on mm. arvioida ja tehdä ehdotus kuntien vastuulla olevien lakisääteisten ja kuntien itselleen tehtäväksi ottamien palveluiden tarkoituksenmukaisista järjestämisvastuualueista sekä selvittää ja edistää palveluiden eri järjestämis- ja tuottamistapojen parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa. Hanke valmistelee keskeiset ja välttämättömät kuntien palveluiden järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät lainsäädännölliset muutokset, jotka koskevat kuntien tehtäviä ja rahoitusta, kuntien palveluiden järjestämisen organisoimista, kuntien yhteistyötasoja ja yhteistyön toteuttamista sekä kuntajakoa ja kuntajaon muuttamista.

## Toimintatapojen uudistaminen

Demokraattisen järjestelmämme peruselementit ovat vahvat, sen toiminta kuitenkin edellyttää kehittämistä ja uudistamista. Kunnallinen demokratia ei toimi, jos sen perusedellytykset eli väestön hyvinvointi, elinkeinoperusta ja palvelut rapautuvat. Näin on vaarana käydä, ellei kuntarakenteen ja kuntien toimintatapojen uudistamiseen uskalta ennakkoiluulottomasti käydä käsiksi. Hyvinvointimme kehittämiseen vastuullisesti suhtautuva päättäjä ei enää pohdi, pitäisikö kuntarakennetta uudistaa, vaan käy käsiksi siihen miten, millaisessa prosessissa ja millä aikataululla se toteutetaan. Hallituksen kunta- ja pal-

velurakennehankkeen aikataulu on tiukka. Ministeri Mannisen johtaman kunta- ja palvelurakenneryhmän tulisi tehdä palvelujen järjestämisvastuuseen ja tuottamistapaan liittyvät ehdotukset valtioneuvostolle toukokuuhun 2006 mennessä.

Kunta- ja palvelurakenteen uudistamisen onnistumisen keskeinen edellytys on laajan poliittisen yhteisymmärryksen aikaansaaminen uudistuksen välttämättömyydestä sekä kuntien aktiivinen rooli uudistuksen valmistelussa ja toteutuksessa. Edellytykset tähänkin ovat olemassa, sillä hanketta ohjaavassa ryhmässä ovat edustettuna kaikki Kuntaliiton hallituksessa edustettuna olevat poliittiset ryhmät eli hallituspuolueiden lisäksi myös pääoppisitiopuolueet.

Kunta- ja palvelurakenteen uudistamisesta on käytetty puheenvuoroja, joissa hanke on asetettu vastakkain kuntien seudullisen yhteistyön kanssa. On vähätelty kuntien seudullisen yhteistyön merkitystä ja julistettu se jopa aikansa eläneeksi. Hurjimmissa visioissa on puhuttu 20 kunnan Suomesta, jossa maakuntarajat muodostaisivatkin hyvän lähtökohdan uusien kuntarajojen piirtämiselle. Tällaisia puheita voisi pitää vastuuttomina, elleivät ne olisi pelkästään keskustelun provosoimiseksi tarkoitettuja heittoja.

## Kuntarakenteen uudistaminen on prosessi

Kuntarakenteen uudistaminen yhdistämällä kuntia suuremmiksi kunniksi on prosessi, joka kaikissa tapauksissa edellyttää mittavaa kuntien keskinäistä yhteistyötä, selviytyksiä, yhteisiä strategioita ja niiden toimeenpanoa. Maassamme toteutetut onnistuneet kuntaliitokset, tuoreimpana Rovaniemen kaupungin ja maalaiskunnan strateginen yhdistyminen, ovat tästä hyviä esimerkkejä. Seudullisen yhteistyön vahvistaminen ja syveneminen, jota sekä edelliset että nykyinen hallitus ovat aktiivisesti halunneet ja kannustaneet on onnistuneen kunta- ja palvelurakennemuutoksen perusedellytys. Kysymys ei ole hallinnosta tai hallinnollisista rakenteista. Kysymys on aidosti toiminnallisten seutujen yhteistyöstä elinvoiman ja kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Kun kunta- ja palvelurakennemuutuksessa tullaan aluevaiheeseen, on selvää että aluekeskuksiksi yhteistoimintansa organisoineet kaupunkiseudut ovat automaattisesti hankkeen keskeisimpiä kumppaneita.

Tässä yhteydessä on syytä kiittää Varkauden seutua, jossa on tehty hyvää ohjelmatyötä. Erityisesti aluekeskusohjelma, osaamiskeskusohjelma ja seutuohjelma vahvistavat

seudun ja alueen osaamisperustaa ja kilpailukykyä. Erityismaininnan ansaitsee alueen yritysten ja kuntien tuloksekas yhteistyö paitsi Varkauden seudulla niin myös Pieksämäen ja Savonlinnan seutujen kanssa.

## Aluepolitiikka tuottanut tulosta

Tuoreimmat aluekehitystä kuvaavat tunnusluvut osoittavat, että maassamme harjoitettu uusi aluepolitiikka on tuottanut tulosta. 1990-luvun jälkipuoliskon kehitykseen verrattuna muuttovoittoisten kaupunkiseutujen joukkoon on viime vuosien kuluessa tullut keskisuuria ja jopa joitakin pieniä aluekeskuksia ja useiden aluekeskusten muuttotappio on supistunut murtoosaan vuoden 2000 tilanteeseen verrattuna. Osaamiseen ja innovaatioympäristöjen kehittämiseen tehdyt panostukset näkyvät yritystoiminnan vahvistumisena myös pääkaupunkiseudun ja muuttaman suurimman kasvukeskuksen ulkopuolisissa aluekeskuksissa. Myös tiedot työpaikkakehityksestä tukevat tätä arviota. Vuosina 2001-2003 työpaikkojen määrä kasvoi Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan lähes 28 000. Käytännössä kasvu kohdistui aluekeskusohjelma-alueisiin, sillä niissä kasvu oli 27 000 työpaikkaa.

Maamme erityispiirteet edellyttävät, että eduskunnalla ja hallituksella on selkeä kansallinen visio alueellisesti tasa-arvoisesta Suomesta ja alueiden elinvoiman edellytyksistä. Maakunnissa pitää taasen olla selkeä näkemys eri alueiden vahvuuksista ja kehittämisen mahdollisuuksista. Tässä visiossa tulee tunnustaa maakuntakeskusten ja muiden pienempien keskusten asema ja rooli koko alueen kehittämiseksi ja tukea näiden veturiseutujen vaikuttavaa kehittämistä. Alueiden myönteisen kehityksen pääkysymys ei voi olla se, kenellä on tahtipuikko yhteisen sävelen soittamisessa, vaan, että koko orkesteri soittaa samaa sävelmää.

Maakuntien liittojen roolin vahvistuessa on tarkasteluun otettava myös maakuntajako. Tässäkin on syytä nähdä kehityksen prosessiluonne. Aivan samalla tavoin kuin kuntien seudullisen yhteistyön voimistaminen edistää kuntarakenteen uudistamisprosessia, maakuntien välinen allianssiyhteistyö ja sen tehostaminen edistää maakuntajoutuksen uudistamista. Voimavaroja on koottava kaikilla tasoilla tehojen ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi alueiden kehitykseen. Nyt hallituksessa on ovi raollaan maakuntien aloitteellisuudelle - vaikka savolaiselle sellaiselle.